

STRID OM NY PENSJONSORDNING

14 NYHET

ONSDAG 23. SEPTEMBER 2020 | Dagbladet

Kvinner som jobber i privat sektor og har innskuddspensjon, kan i snitt regne med å få

STRID OM NY PENS

PENSJONSBRÅK: Det er brudd i forhandlingene mellom scenekunstansatte og arbeidsgiversiden. Ansatte vil ha hybridpensjon, en ordning som er bedre for kvinner. Fagforeningsleder Henriette Jevnaker (i midten) med ansatte på kostymeavdelingen på Nationalteateret, Connie Fredensborg Knapstad t.v. og Maren Sælendsminde. Foto: Kristin Svorte

Tekst: MERETE LANSEND
@dagbladet.no

Det oppleves som helt urimelig at det skal være så store kjønnsforskjeller. Det synes også mennene hos oss, de har jo både koner, søstre og mødre, sier Henriette Jevnaker (44) i Fagforbundet.

Hun er rekviritor på Det Norske Teatret, men har de siste åra jobbet som fagforeningsleder på fulltid.

Da arbeidsgiver ville endre de kulturansattes pensjonsordning fra ytelsesbasert til innskuddsbasert, foreslo de ansatte å gå

over til hybridpensjon i stedet.

Med hybridordningen får menn og kvinner omtrent like store årlige pensjonsutbetalinger.

Unngikk streik

I forbindelse med hovedoppgjøret i 2013 ble det satt ned et partssammensatt utvalg som skulle utrede alternative pensjonsløsninger og konsekvensene av disse for både arbeidstakere og arbeidsgivere i kultursektoren.

Partene landet en midlertidig avtale i 2016 for å unngå streik, men i høstens lønnsoppgjør er pensjon igjen på forhand-

lingsbordet. Så langt har ikke forhandlingene ført fram.

– Både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden har en uttalt felles målsetting om en livslang og kjønnsnøytral pensjonsordning, og etter vårt syn er det bare hybridpensjonen som kan oppfylle dette kravet. Spekter sier imidlertid at hybrid ikke er svaret, men de klarer heller ikke å komme opp med noen annen løsning, sier Jevnaker.

– Forhandlinger om teateroverenskomsten pågår, og vi ønsker ikke å kommentere hvilke temaer som diskuteres mellom partene underveis i en forhandling, sier

Gunnar Larsen, direktør for kommunikasjon og sektorpolitikk i arbeidsgiverforeningen Spekter.

– Vår erfaring er at det er mest hensiktsmessig å ha slike diskusjoner i forhandlingene og direkte med fagforeningene, sier han til Dagbladet.

– Kvinnene er «lurt»

Siden innskuddsordningen ikke tar hensyn til at kvinner lever lenger enn menn, vil kvinner tape drøyt 14 000 kroner i årlig pensjon med innskuddspensjon, viser beregninger Actecan har gjort for Fagforbundet.

385 000 kroner mindre i pensjon enn menn gjennom hele pensjonisttilværelsen.

JONSORDNING

FAKTA HYBRIDPENSJON

- Har elementer i seg fra både innskuddspensjon og ytelsespensjon – derav navnet hybridpensjon.
- Hybrid er en livsvarig ytelse, mens innskuddspensjon bare utbetales i noen år, som regel ti.
- Livsvarig utbetaling gir mer pensjon til kvinner og jevner ut ujevnheter i pensjonsutbetaling mellom kvinner og menn.
- I likhet med innskuddspensjon setter arbeidsgiver av en fast prosent-sats av den ansattes lønn til pensjon.
- Procentsatsen er lik for alle ansatte, og man kan velge garanti mot negativ avkastning. I motsetning til innskuddspensjon kan man velge å regulere pensjonskapitalen hvert år målt mot lønnsveksten.
- Ved død går pensjonen til den ansatte tilbake til pensjonsfondet.
- Det er arbeidsgiver som betaler kostnadene knyttet til pensjonsordningen. Det er også arbeidsgiveren som bestemmer hvordan avkastningen skal beregnes gjennom valg av type hybridpensjon.
- Arbeidsgiver kan velge mellom tre ulike typer hybridpensjon:
  - G-regulering, som betyr at pensjonsbeholdningen din stiger i takt med økningen i folketrygdens grunnbeløp (G). G reguleres i tråd med lønnsutviklingen i samfunnet.
  - 0-garanti, som betyr at pensjonsplasseringene dine ikke kan gi tap fra år til år (minste årlige avkastning skal være lik 0 %).
  - Fritt investeringsvalg, som betyr at pensjonen din stiger og synker i takt med utviklingen i de fondene/spareprofilen du har valgt.

Kilder: Finansportalen og Sparebank 1

– Over pensjonisttilværelsen gir det i gjennomsnitt 385 000 kroner i mindre pensjon, sier Steinar Fuglevaag, pensjonsekspert i Fagforbundet.

– All pensjon er god pensjon, men det er store forskjeller i kvalitetene. Vi er svært opptatt av at også pensjon i privat sektor skal være livsvarig og kjønnsnøytral, det vil si at de ansatte med lik lønn og karriere skal få lik pensjon hele livet, uavhengig av kjønn, sier han.

Frem til midten av 2000-tallet var det nesten bare ytelsesordninger i privat sektor. På det meste var det ca. 600 000 personer som hadde ytelsesordninger i privat

sektor, i dag har nesten alle disse fått innskuddspensjon.

– Det betyr i praksis at kvinnene har blitt «lurt», det vil si fått dårligere pensjon enn mennene, og det skyldes forskjellene i levealder, sier Fuglevaag.

Norske kvinner har en forventet levealder ved fødsel på 84 år, mens menn i snitt kan forvente å bli 81 år.

Hybridordningen har et lovmessig krav om at det skal spares tilstrekkelig mer for kvinner enn for menn, slik at pensjonen blir lik over levealder. Det medfører at sparingen for kvinner er ca. 1 prosentpoeng høyere enn for menn.

I tillegg er dette en forsikringsordning, der midlene til dem som faller fra tidlig, blir brukt på å sikre kollektivet – såkalt dødelighetsarv.

Flere velger hybrid

Ferske tall fra Finans Norge viser at årlig sparing i hybridpensjonen nærmer seg 2 milliarder kroner i første kvartal i 2020, en økning på 121 prosent fra første kvartal i fjor.

Kapitalen i hybridordningen øker av to grunner, mener Andreas Moen, pensjonsekspert i Parat: Løpende innskudd og avkastning hos dem med hybridpensjon,

samtidig som flere slutter seg til.

– Tallene tilsier jo at det har vært flere bedrifter som har sluttet seg til ordningen. Men hybrid er en ganske fersk pensjonsordning, så økningen vil uansett være ganske stor i begynnelsen blant dem som allerede har hybrid. Det er ikke nødvendigvis tegn på at det er en eksplosiv vekst i popularitet, sier han.

Til sammenlikning nærmer den totale kapitalen i innskuddspensjonsordningen seg 300 milliarder kroner.

Moen tror hybridpensjon har vært særlig aktuelt for arbeidsgivere som ønsker å ha en litt bedre ordening →

Pensjonsekspert: Steinar Fuglevaag

Pensjonsekspert: Andreas Moen

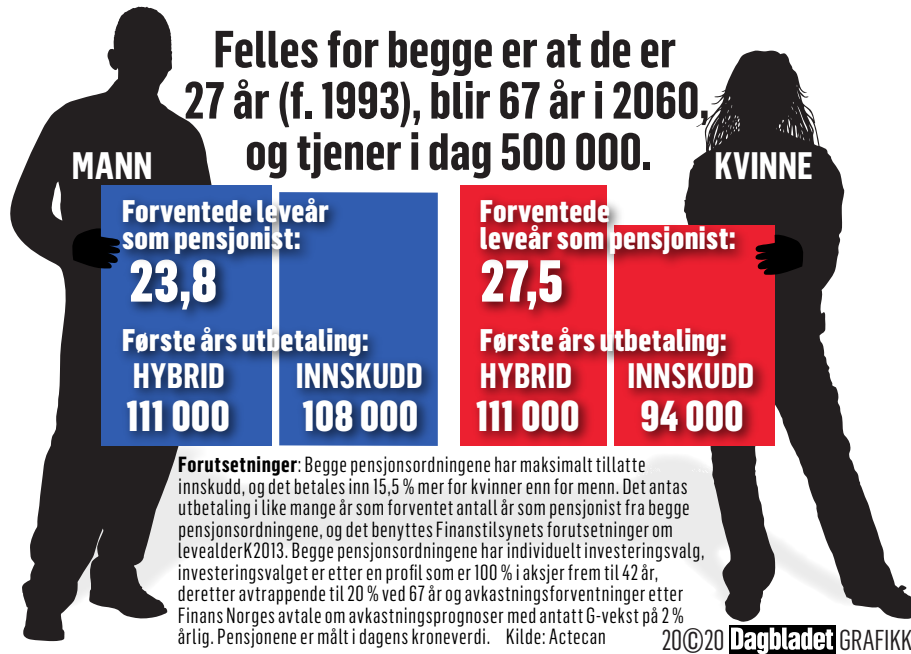

Pensjonsekspert: Jon Olav Bjergene

Pensjonsekspert: Beate Fahre

«DET OPPLEVES SOM HELT URIMELIG AT DET SKAL VÆRE SÅ STORE KJØNSFORSKJELLER.»

HENRIETTE JEVNAKER, fagforeningsleder

→ enn OTP (minimumsordningen i privat sektor).

– Mange arbeidsgivere som hadde den gamle ytelsesordningen, gikk over til innskuddsordning før hybrid ble en mulighet. Hybridordningen kom rett og slett litt for seint på markedet til å kunne bli et større produkt, sier han.

Vil kunne vokse

Likevel er det sannsynlig at hybridordningen vil kunne vokse og ta en større plass framover, påpeker Moen.

– Men innskuddspensjon er et lettere tilgjengelig produkt for arbeidsgivere som skal velge pensjonsordning. Den er også rimeligere, blant annet fordi det er større konkurranse blant tilbyderne om administrasjonskostnadene. Dersom det blir like stor konkurranse om å tilby hybrid, vil ordningen kanskje også bli bedre priset, sier han.

I dag har de færreste arbeidstakerne muligheten til å forhandle om pensjon. Da har de gjerne også lite de skal ha sagt når arbeidsgiver skal velge ny ordning.

– Selv om mange arbeidstakerforeninger krever forhandlingsrett om pensjon, har de færreste fått det. Og når arbeidsgiver kan velge fritt, faller valget gjerne på innskudd. Der fagforeningene har fått forhandlingsrett, ser vi ofte at hybrid blir valgt. Det gjelder for eksempel frivillige organisasjoner og «sterke» yrkesgrupper, sier Moen og legger til:

– Hybrid gir mer alderspensjon, rett og slett fordi resterende pensjonskapital ved dødsfall går tilbake til pensjonsordningen. Det er ikke dermed sagt at den er et bedre valg for alle.

– Det er mange fordeler med hybrid, som for eksempel mulighet til å benytte teknisk beregningsrente i utbetalingen, livsvarig utbetaling og kvinnetillegg som sørger for ekstra innbetaling til kvinner fordi vi statistisk lever lenger, sier Beate

INFODIREKTØR: Tom Staavi tror det er flere grunner til at hybridpensjon ikke er mer etterspurt. Foto: CF-Wesenberg@kolonihaven.no

Fahre, pensjonsekspert i Vestby & Fahre.

En klar ulempe er imidlertid at det ikke blir mye arv av kapital fra ansatte som dør tidlig til de andre som lever lenge i fellesskapet, så lenge såpass få ansatte har hybridordning, påpeker hun.

Hybrid arves ikke

Hybrid omfattes heller ikke av reglene om egen pensjonskonto.

– Ved innføring av egen pensjonskonto vil krav om 12 måneders sammenhengende medlemskap bortfalle for innskuddspensjon. Da får man med seg kapitalen selv om man er mindre enn 12 måneder inne i ordningen. Regelen om 12 måneder gjelder fortsatt for hybrid inntil denne også eventuelt blir omfattet av regler om egen pensjonskonto, sier Fahre.

Det er også viktig å huske på at kapitalen i hybrid ikke arves av dine etterlatte, sier hun.

– Dermed er vårt råd til de som velger hybrid tjenestepensjon, at de også må tilknytte ektefellepensjon med fripoliseopptjening slik at ektefelle/samboer er sikret noe ved dødsfall. Dør du rett etter fylte 67 år og er med i en innskuddsordning, vil det være ganske mye kapital som etterlatte, (barn under 21 er, ektefelle/samboer eller dødsbo) arver og får ut som pensjon.

Kunnskapsmangel

– Jeg tror det mangler kunnskap om hva hybridordningen er, og at arbeidsgivere derfor vegrer seg for å ta den i bruk. Finansnæringen markedsfører også hybridpensjon lite, sammenliknet med innskuddsordningen, sier Jon Olav Bjergene,

– UAKTUELT FOR MANGE

– I tillegg til forutsigbarhet og enkelhet for arbeidsgiver, har innskuddsordninger egenskaper som også mange arbeidstakere ønsker. Innskuddsordninger er en enkel og forståelig ordning der midlene tilfaller den ansattes arvinger (boet) ved død, sier Tom Staavi, informasjonsdirektør i Finans Norge.

Han tror det er flere ulike årsaker til at hybridpensjon ikke er mer etterspurt:

Ved dødsfall tilfaller midlene forsikringskollektivet (de lengstlevende pensjonistene) og ikke dødsboet

Forpliktelsene balanseføres (dersom det er garanti-elementer i ordningen)

Bedriften må dekke alle kostnader i oppsparings- og utbetalingstida, også dersom den ansatte slutter

Kvinnelige ansatte blir dyreste, siden kvinner lever lenger enn menn (høyere pensjonskostnader)

Ikke mulig å slå sammen hybridpensjon med andre pensjonsrettigheter

– Nesten 40 prosent av pensjonsordningene i privat sektor er minstestordninger, noe som betyr at hybrid for alle praktiske formål ikke er aktuelt for et stort antall bedrifter, Staavi.

– Men vi ser en vekst i hybridordningene. I 2019 ble det innbetalt 828 millioner kroner til hybridpensjon, en økning på 14 prosent fra året før. Ved utgangen av 2019 var i overkant av 16 200 arbeidstakere omfattet av slike tjenestepensjonsordninger.

sekretariatssjef i Unio og forfatter av boka «På sporet av den tapte pensjon».

Han tror flere vil få øynene opp for hybridpensjonen når de tar innover seg at kvinner kommer langt dårligere ut med innskuddspensjon.

– Flere burde være opptatt av likestillingsperspektivet i hybridpensjonen, ettersom kvinner lever lenger enn menn og skal få pensjon utbetalt over en lengre periode, sier Bjergene.

– Det stemmer jo at arvingene ikke får noe av den resterende kapitalen ved en hybridordning, men det vesentligste må jo være at pensjonistene selv får mer. Det sier jo litt at forskningsinstitusjoner som Fafo og Frischsenteret, der det sitter ledende økonomer, har valgt hybrid som sin pensjonsordning.